

ชื่องานวิจัย	การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	นางจงจิต สุธาอรรถ
ปีที่วิจัย	2558

บทคัดย่อ

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้
มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแนวทางการ
พัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิคการประชุมเชิง
ปฏิบัติการของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง และประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนจากระดับการปฏิบัติ
ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกตาม
จุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง ประกอบด้วย ครู
อาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียน
ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน
ปีงบประมาณ 2557 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) ช่วงที่ 2 การสร้างแนว
ทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิคการประชุม
เชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน
ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน
ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ตัวแทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 3 คน และ
ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน รวมทั้งสิ้น 59 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด ช่วงที่ 3 การ
ประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตร
การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 25 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และครูประจำกลุ่ม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีงบประมาณ 2558 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประชากรทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษาระดับปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาหนักที่สุด อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับ มาก และด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีปัญหาน้อยที่สุด อยู่ในระดับ มาก

2. การสร้างแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางให้สถานศึกษานำไปพัฒนา ครูผู้สอน คือ ควรจัดฝึกอบรมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การบันทึกผลสอน และการนำผลมาใช้ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำความเข้าใจร่วมกันกับครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนในการจัดทำแผนการเรียนการสอน สนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำ แผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และนำผลนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูบุคคลและสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมให้ครูนำสาระ ท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มีการ เตรียมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง ปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา กศน.ตำบลให้ มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดทำ โครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยกำหนดให้

ครูจัดทำบันทึกหลังสอนและรายผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่จะดำเนินการสอนกำหนดให้ครูประเมินแผนการเรียนรู้และรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร

2.2 ด้านการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียน กระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดฝึกอบรมครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ในสถานประกอบการ การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ดำเนินการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนในการบูรณาการความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จัดฝึกอบรมครูผู้สอนจัดกิจกรรมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน เช่น การฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การฝึกอบรมให้ผู้เรียนทำวิจัยชุมชน และส่งเสริมการจัดทำโครงการ การประกวดโครงการนักศึกษา

2.3 ด้านการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริง ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลาย ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้บริหารได้รับทราบ ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากเพื่อน จัดกิจกรรมการประเมินตนเองโดยตนเองและประเมินโดยเพื่อน และนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ผู้บริหารควรกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกสัปดาห์และบันทึกไว้ในบันทึกหลังสอนทุกครั้ง ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประกวดวาดภาพ และกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด

สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประเมินการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ควรดำเนินการกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นรูปธรรม และจัดทำแบบประเมินให้เป็นรูปแบบเดียวกัน ควรเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดประชุมทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ กศน.ตำบล คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่ จัดทำคำสั่งคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานของพัฒนาครูในพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

2.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา มีแนวทางเพื่อให้สถานศึกษานำไปพัฒนาครูผู้สอน คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังสอน โดยนำข้อเสนอแนะมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด และกำกับดูแล และเอาใจให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน ดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูสอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ และกำชับให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 เรื่อง จัดประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน พัฒนาแนวทางและวิธีการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับผู้เรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปี ควรดำเนินการประเมินหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบททางสังคม

3. ผลการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากช่อง โดยประเมินผลจากระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน และการประเมินผลการตามเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการ

พัฒนาโดยใช้แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ผ่านการประเมิน ในทุกด้านและทุกข้อ